ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 67.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. *ПЯТНИЦА*, *30-го Августа.* — **1846** — *Wilno.* *PIĄTEK*, *30-go Sierpnia.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 24-го Августа.

Высочайшимъ Приказомъ, по Военному Вѣдомству, 13 го Августа, произведены за отличіе по службѣ, Полевые Инженеры: Полковникъ *Герстфельдъ*, въ Генералъ-Маіоры, съ состояніемъ по Инженерному Корпусу; изъ Подполковниковъ въ Полковники: состоящій при Начальникѣ Инженеровъ Дѣйствующей Арміи, по особымъ порученіямъ *Дзичканецъ*; Командиръ Варшавской Инженерной Команды *Венедиктовъ*, оба съ оставленіемъ въ настоящихъ должностяхъ,

—

Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, разсмотрѣвъ всеподданнѣйшій докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената, относительно расторженія браковъ лицъ, обращенныхъ за преступленія въ солдаты, Мнѣніемъ, Высочайше утвержденнымъ 22 го Апрѣля, положилъ: 1) Въ разрѣшеніе возникшихъ при дѣйствіи нынѣшнихъ уза-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 24 go Sierpnia.

Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 13-go Sierpnia, za odznaczenie się w służbie mianowani: Polowi Inżynierowie: Półkownik *Herstfeld*, Jenerał-Majorem, z pozostaniem w Korpusie Inżynierów; Podpółkownicy Półkownikami: zostający przy Naczelniku Inżynierów Czynnéj Armii, do szczególnych poleceń *Dziczkaniec*; Dowódzca Warszawskiéj Komendy Inżynieryi *Benedyktów*; oba z pozostaniem w dotychczasowych obowiązkach.

—

Rada Państwa, w Departamencie Praw i na Ogólném Zebraniu, rozważywszy najpoddanniejsze przedstawienie Ogólnego Zebrania piérwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu, względem rozwiązywania małżeństwa osób, oddanych do wojska, za przestępstwa, opinią Najwyżéj zatwierdzoną dnia 22-go Kwietnia postanowiła: 1) W rozstrzygnieniu kwestyj, wynikłych przy wykonywaniu obecnych ustaw, wyjaśnić: że małżeństwa osób, od-

СМѢСЬ.

—

Взглядъ на отношенія Россіи къ Кавказскимъ Владѣніямъ.

—

Съ 1594 г. Россія начала посылать войска свои на Кавказъ, для безвозмездной защиты народовъ, просившихъ ея помощи. Эти частыя отношенія, благодѣтельно дѣйствовавшія на умы спасаемыхъ племенъ, а послѣ поданіе помощи Грузіи противъ Турокъ и освобожденіе отъ нихъ Имеретіи, Гуріи и Мингреліи, сблизили ее съ Кавказомъ до того, что поморскіе Каспійскіе и Дагестанскіе владѣльцы во всѣхъ своихъ междоусобіяхъ прибѣгали къ посредничеству Государей Россійскихъ, а Грузія, дружественнымъ, оборонительнымъ договоромъ 1783 года, отдалась въ покровительство Россіи. Внутренніе раздоры, дряхлость славнаго Царя Ираклія 11-го, не въ состояніи уже бывшаго успокоить Грузію, и набѣги хищныхъ ея сосѣдей, побудили этого знаменитаго Государя подумать объ единственномъ спасеніи Царства, о повержении его въ подданство одной изъ трехъ сильныхъ сосѣдственныхъ Державъ, и выборъ его палъ на единовѣрную, великодушную, столько разъ уже оказавшую безкорыстное участіе и защиту. Но въ то самое время, когда Царъ Ираклій принялъ рѣшительныя мѣры къ исполненію сего предпріятія, гроз-

ROZMAITOŚCI.

—

Rzut oka na stosunek Rossyi do posiadłości Kaukazkich.

—

Od roku 1594 Rossya zaczęła posyłać swe wojska na Kaukaz, dla obrony, bez żadnego wynagrodzenia, narodów proszących o jéj pomoc. Te cząstkowe stosunki, dobroczynnie wpływające na umysły ocalonych plemion, a następnie danie pomocy Gruzyi, przeciw Turkom, i oswobodzenie od nich Imerecyi, Guryi i Mingrelii, zbliżyły ją o tyle z Kaukazem, że władcy nadmorscy, Kaspijscy i Dagestańscy, we wszelkich między sobą sporach, uciekali się do pośrednictwa Monarchów Rossyjskich, a Gruzya, w skutku traktatu przyjaźni i obrony z roku 1783, oddała się pod opiekę Rossyi. Zamieszki wewnętrzne, zgrzybiałość sławnego Cara Herakliusza II-go, nie będącego w stanie uspokoić Gruzyi, i napady łupiezkich jéj sąsiadów, pobudziły tego znamienitego władcę do pomyślenia o jedynym sposobie ocalenia państwa, to jest o poddaniu go jednemu z trzech silnych sąsiednich mocarstw, i wybór padł na współwyznawcze, wspaniałe, które niejednokrotnie dało dowody swego bezinteressownego spółczucia i obrony. Ale właśnie wtedy, kiedy Car Herakliusz przedsięwziął stanowcze środki do wykonania swego zamiaru, groźny ujarzmiciel Persyi, Aga Muhamed-Chan, zburzył Tyflis i spustoszył Gruzyą. Herakliusz umarł z żalu w Telawie, a

коненій вопросовъ, объяснить, что браки лицъ, обращенныхъ по судебнымъ приговорамъ, на основаніи существующихъ уголовныхъ законовъ, въ солдаты, а равно и тѣхъ, кои впредь, по тѣмъ же законамъ, до времени, когда восприиметъ дѣйствіе новое Уложеніе о наказаніяхъ, отданы будутъ за преступленія въ военную службу, остаются въ своей силѣ и не могутъ быть расторгаемы по просьбамъ о томъ женъ. 2) Принять за правило, чтобы въ тѣхъ случаяхъ, когда кто либо, по новому Уложенію о наказаніяхъ, будетъ присужденъ къ ссылкѣ въ Сибирь на поселеніе съ лишеніемъ всѣхъ правъ состоянія, и только въ замѣнъ сей ссылки обращенъ, на основаніи ст. 78-й помянутаго Уложенія, въ солдаты безъ выслуги, все сіе было именно объясняемо въ судебныхъ приговорахъ, съ означеніемъ что виновный отдается въ военную службу съ лишеніемъ *всѣхъ правъ состоянія*. 3) Женамъ людей, которые, по новому Уложенію о наказаніяхъ, будутъ приговорены къ ссылкѣ въ Сибирь на поселеніе, и въ замѣнъ оной, по ст. 78-й означеннаго Уложенія, обращены въ солдаты безъ выслуги, дозволяется просить о расторженіи брака тогда только, когда отданный въ военную службу преступникъ лишенъ *всѣхъ правъ состоянія*. Впрочемъ, и къ симъ случаямъ примѣняется вполнѣ сила заключающагося въ ст. 31-й Уложенія правила, въ коемъ постановлено, что если осужденные будутъ, по Монаршему милосердію, прощены, или, по новому приговору суда, найдены невинными и возвращены на прежнее мѣсто жительства, а супруги ихъ непросили между тѣмъ о расторженіи брака, то сіи браки признаются оставшимися въ своей силѣ.

danych, na mocy wyroków sądowych, do wojska, na zasadzie istniejących praw kryminalnych, oraz tych, którzy nadal, według tychże praw, do czasu póki nie wejdzie w wykonanie nowy Kodex karny, oddani będą za występki do służby wojskowéj, pozostają w swéj mocy i nie mogą być rozwiązywane na prośby żon. 2) Przyjąć za prawidło, aby w takich razach, kiedy ktokolwiek, według nowego Kodexu karnego, będzie osądzony na zesłanie do Syberyi dla osiedlenia, z pozbawieniem wszelkich praw stanu, i tylko, zamiast takowego zesłania, oddany, na zasadzie 78-go art. wspomnionego Kodexu, do wojska bez wysługi, wszystko to było po szczególe wyjaśniano w wyrokach sądowych, z wymienieniem, że przestępca oddany jest do służby wojskowéj z pozbawieniem *wszelkich praw stanu*. 3) Żonom tych, którzy, podług nowego Kodexu karnego, będą skazani na zesłanie do Syberyi dla osiedlenia, i zamiast takowego, na zasadzie 78-go art. rzeczonego Kodexu, oddani zostaną do wojska bez wysługi, dozwala się prosić o rozwód wtenczas tylko, kiedy oddany do służby wojskowéj przestępca, pozbawiony jest wszelkich *praw stanu*. Zresztą i do tych przypadków stosuje się zupełnie moc objętego art. 31-m Kodexu przepisu, w którym postanowiono, że jeśli osądzeni, z łaski Monarszej otrzymają przebaczenie, lub nowym wyrokiem sądu uznani zostaną za niewinnych i zwróceni na miejsce dawniejszego pobytu, a żony ich tymczasem nie prosiły o rozwód, w takim razie małżeństwa te uznają się za pozostające w swojéj mocy.

Москва, 14 *Августа*.

Вчера, въ 12 часовъ утра, благополучно прибылъ сюда изъ С. Петербурга Его Императорское Высочество Герцогъ Максимиліанъ Лейхтенбергскій, а сегодня изволилъ выѣхать по дальнѣйшему тракту въ Тамбовъ.

Moskwa, 14 *sierpnia*.

Wczoraj, o południu, szczęśliwie przybył tu z St. Petersburga Jego Cesarska Wysokość Xiążę Maxymilian Leuchtenbergski, a dziś raczył udać się w dalszą drogę traktem na Tambow.

Варшава, 21 *Августа* (2 *Сентября*).

Его Свѣтлость Намѣстникъ Царства Польскаго, Г. Генералъ-Фельдмаршалъ Князь Варшавскій, возвратился вчера въ Варшаву.

Высочайшимъ Указомъ даннымъ Государственному Совѣту 16-го с. г. Всемилостивѣйше повелѣно Чрезвычайному Посланнику и Полномочному Министру при Неаполитанскомъ Дворѣ, Тайному Совѣтнику Графу *Потоцкому*, быть Членомъ Государственнаго Совѣта съ присутствованіемъ въ Департаментѣ Дѣлъ Царства Польскаго.

— Герольдія Царства Польскаго доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что согласно Мнѣнію Государственнаго Совѣта Департамента Дѣлъ Царства Польскаго

Warszawa, 21 *sierpnia* (2 *września*).

JO. Xiążę Warszawski, Jenerał-Feldmarszałek Namiestnik Królestwa, powrócił dnia wczorajszego do Warszawy.

Najwyższym Ukazem, wydanym, w dniu 16-m Lipca r. b., do Rady Państwa, Poseł Nadzwyczajny i Minister Pełnomocny przy Dworze Neapolitańskim, Radzca Tajny Hrabia *Potocki*, mianowany został Członkiem tejże Rady, z przeznaczeniem do zasiadania w Departamencie Spraw Królestwa Polskiego.

— *Heroldya Królestwa Polskiego*, podaje do powszechnéj wiadomości, iż wedle wypisów zdania Rady Państwa w Departamencie Spraw Królestwa Polskiego z d. 18 Maja

---

ный поработитель Персіи, Ага Мугмедъ-Ханъ, разорилъ Тифлисъ и опустошилъ Грузію. Ираклій въ горести скончался въ Телавѣ, а сынъ его Георгій, ему наслѣдовавшій, видя шаткость своей власти, разстройство отъ внутреннихъ и внѣшнихъ причинъ всѣхъ узъ, связывающихъ Государство, поспѣшилъ исполнить намѣреніе своего родителя, и посылать посольства къ Императору Россійскому, сперва просить объ утвержденіи себя на Грузинскомъ престолѣ, о присылкѣ войскъ для защиты, а потомъ, видя, что дѣйствительно отечество его можетъ найти единственное свое спасеніе и цѣлость въ подданствѣ Россіи, просилъ о присоединеніи Грузіи къ Державѣ Русской.

Россія не отвергла просьбы Царя, но грамота о присоединеніи Грузіи къ Имперіи и условія подданства, предложенныя Георгіемъ и утвержденныя Императоромъ Россійскимъ, привезены чрезъ 10-ть дней послѣ смерти Царя.

Впослѣдствіи, когда Россія основательно убѣдилась, что Грузія, по внутреннему своему разстройству, не могла болѣе существовать самобытною, то, на основаніи просьбы о подданствѣ послѣдняго Царя Георгія, была присоединена къ Имперіи Манифестомъ 12-го Сентября 1802 года, и тогда же въ Грузіи введено Русское правленіе.

Для обезпеченія границъ новаго владѣнія, для его сохраненія въ цѣлости, необходимо было уничто-

syn jego i następca Jerzy, widząc zachwianie się swéj władzy, rozprzężenie, z powodu wewnętrznych i zewnętrznych przyczyn, wszystkich węzłów, utrzymujących Państwo, pośpieszył z wypełnieniem zamiaru swego ojca, i wyprawił poselstwa do Cesarza Rossyjskiego, prosząc naprzód o zatwierdzenie go na tronie Gruzyjskim i przysłanie wojsk dla obrony, a następnie widząc, że jego ojczyzna może znaleść jedynie zbawienie i całość w poddaniu się Rossyi, prosił o przyłączenie Gruzyi do Monarchii Rossyjskiéj.

Rossya nie odrzuciła próśb Cara, ale akt przyłączenia Gruzyi do Cesarstwa i warunki poddaństwa, przedstawione przez Jerzego, a zatwierdzone przez Cesarza Rossyjskiego, nadeszły w 10 dni po śmierci Cara.

Późniéj, kiedy Rossya ostatecznie przekonała się, że Gruzya, z powodu wewnętrznego rozprzężenia, nie może dłużéj istnieć samobytnie, wtedy, na zasadzie prośby Cara Jerzego o przyjęcie w poddaństwo, przyłączono ją, na mocy Manifestu z dnia 12-go Września 1802 roku, do Cesarstwa, i równocześnie wprowadzono do Gruzyi zarząd Rossyjski.

Dla zabezpieczenia granic nowego kraju, dla zachowania go w całości, potrzeba było koniecznie zniszczyć

отъ 18 Мая м. г., и 1 го Мая с. г., нижепомянованныя лица Всемилостивѣйше утверждены Государемъ Императоромъ въ званіи почетнаго потомственнаго Графскаго достоинства, а именно: Ипполитъ-Михаилъ-Рохъ-Игнацій, Михаилъ и Людовика Маріанна *Бржостовскіе*. Захарій-Іосифъ и Иларій-Игнатій *Ледуховскіе*; Янъ Кантій *Любенецкіе*.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція

Парижъ 25 *Августа*.

Палата перовъ утвердила всѣ параграфы адреса на тронную рѣчь. Въ концѣ засѣданія, по малому числу собравшихся перовъ, проектъ адреса не могъ быть разсматриваемъ.

— Палата депутатовъ, разсмотрѣла уже 40 довѣренностей своихъ членовъ, и допустила ихъ къ должностямъ.

— По силѣ Королевскаго постановленія, во всѣхъ департаментахъ, кромѣ Сенскаго, начнутся 1 го Сентября выборы чиновъ національной гвардіи, на предстоящее трехлѣтіе. Выборы сіи будутъ окончены къ 30 Ноября.

— Г-нъ Гизо давалъ третьяго дня наслѣднику Баварскаго престола обѣдъ, на которомъ находились всѣ министры.

— 19-го Августа общество экономистовъ, вмѣстѣ со многими перами, депутатами, купцами и другими почетными лицами гражданскаго сословія, давало большой обѣдъ знаменитому основателю англійскаго общества противъ хлѣбныхъ законовъ, Г. Кобдену. За столомъ предсѣдательствовалъ герцогъ *Harcourt*, Перъ Франціи и президентъ недавно возникшаго общества свободной торговли. Противъ него сидѣлъ Орасъ Сей, одинъ изъ вице-президентовъ общества; по правую сторону президента находился Г. Кобденъ. Первый тостъ провозглашенъ былъ президентомъ за здоровье Короля, второй — вице-президентомъ за здоровье Г. Кобдена. Сей послѣдній благодарилъ общество длинною рѣчью, которую заключилъ тостомъ: „За соединеніе всѣхъ народовъ!" Герцогъ Гаркуръ провозгласилъ тостъ: за свободную мѣну товаровъ! Наконецъ предложено было еще много другихъ тостовъ, соотвѣтственныхъ сему пиру.

— Изъ индрскаго департамента сообщаютъ, что пребывающіе тамъ италіянскіе эмигранты церковной области получили уже дозволеніе возвратиться на родину. Французское правительство выдало каждому изъ нихъ по 30 фр. на путевыя издержки. Вообще думаютъ, что на границѣ они получатъ еще другое вспомоществованіе изъ источниковъ, назначенныхъ имъ папскимъ правительствомъ.

— Правительство обнародовало присланныя къ нему донесенія изъ Отаити отъ 29-го Января. Сраженіе и потеря при высадкѣ на островъ Вуагинъ подтверждаются; Французы лишились 18 человѣкъ убитыми и 43 ранеными.

r. z., i 1 Maja r. b., osoby poniżéj wyrażone, w posiadaniu tytułu honorowego Hrabiego, z prawém ich potomstwem, Najmiłościwiéj przez N. Pana zatwierdzonemi zostały,— a mianowicie: Hippolit-Michał-Roch Ignacy, Michał i Ludwika Maryanna *Brzostowscy*; Zacharyasz-Józef i Hilary-Ignacy *Leduchowscy*; Jan Kanty *Lubieniecki*.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Francya.

Paryż, 22 *sierpnia*.

Izba Parów przyjęła wszystkie paragrafy adressu, który istotnie jest tylko powtórzeniem mowy tronowéj. Przy końcu posiedzenia, dla braku dostatecznéj liczby Parów, projekt adressu nie mógł być przedstawiony do głosowania.

— Izba Deputowanych sprawdziła 40 pełnomocnictw i tyluż deputowanych do grona swego przypuściła.

— Postanowieniem Królewskiem, wszystkie departamenta, prócz dep. Sekwany, przystąpić mają od piérwszego Września, do trzechletniego wyboru członków gwardyi narodowéj. Wybory mają się ukończyć 30-go listopada.

— P. Guizot dawał zawczoraj obiad dla Xięcia Następcy Bawarskiego, na którym znajdowali się wszyscy obecni tu Ministrowie.

— Dnia 19 sierpnia odbyła się świetna uczta, którą dało towarzystwo Ekonomistów, w połączeniu z wielu Parami, Deputowanemi, kupcami i innemi znakomitemi osobami, na cześć bawiącego tu sławnego założyciela angielskiéj Ligi przeciw prawom zbożowym, Ryszarda Cobden Xiążę Harcourt, Par Francyi i Prezes świeżo we Francyi utworzonego towarzystwa wolnego handlu, przewodniczył téj biesiadzie. Na przeciw jego siedział Horacy Say, jeden z Wice-Prezesów towarzystwa; po prawéj stronie Prezesa siedział P. Cobden. Piérwszy toast, który wzniósł Xiążę Harcourt, był na cześć Króla; drugi wzniósł P. Say na cześć P. Cobden, który długą swą dziękczynną odpowiedź, zakończył również wniesieniem toastu: „Na połączenie wszystkich narodów!" Xiążę Harcourt spełnił toast: „Na wolną zamianę towarów!" Daléj nastąpiło jeszcze wiele innych podobnych toastów, wszystkie stosowne do téj okoliczności.

— Z departamentu Indre donoszą, że przebywający tamże liczni Emigranci Włosy z Państwa Kościelnego, otrzymali już pozwolenie powrotu do ojczyzny. Rząd francuzki udzielił dla każdego po 30 fr. na koszta podróży; sądzą powszechnie, że na granicy otrzymają drugie wsparcie z zasiłków, które rząd Papiezki wyznaczył.

— Rząd kazał ogłosić ostatnie raporta otrzymane z Otahiti, dochodzące do dnia 29 stycznia. Potwierdziła się wiadomość o potyczce i stracie przy wylądowaniu na wyspę Wuahine; Francuzi mieli 18 zabitych i 43 ranionych.

жить главнѣйшихъ враговъ-сосѣдей, разорявшихъ Царство и ежегодно похищавшихъ у него сотни семействъ. Джаро-Белаканскіе Лезгины и Ганджинское Ханство, покорены оружіемъ въ 1803 и 1804 годахъ.

Весь Закавказскій край состоялъ тогда изъ мелкихъ владѣльцовъ, основавшихъ свою независимость на безсиліи Персіи, при слабыхъ преемникахъ всесильнаго Надиръ-Шаха. Почти равные другъ другу силою, они безпрерывно враждовали между собою, и чувствовали, что не могутъ обойтися безъ зависимости отъ какой нибудь мощной Державы. Какъ только въ краѣ появилась самостоятельная и твердая сила, то шаткія власти Хановъ и другихъ владѣльцовъ, тотчасъ стали само собою искать ея покровительства и защиты. Такимъ образомъ Мингрелія, Имеретія, Ханства: Карабагское, Шекинское, Ширванское и Султанство Шурагельское, добровольно вступили въ подданство Россіи, утвержденное трактатами, съ оставленіемъ ихъ при прежнихъ правахъ. Дербентъ, Бака и Куба сдались добровольно, послѣ бѣжавшихъ оттуда въ Персію Хановъ, боявшихся наказанія за убіеніе подъ Бакою Главнокомандовавшаго Грузіею, Генерала *Цицianова*.

Такимъ образомъ, въ слѣдствіе этихъ обстоятельствъ края, Россія до 1808 года пріобрѣла всѣ провинціи, лежащія отъ хребта Кавказскаго до Куры и отъ моря Чернаго до Каспійскаго. Она оставляла

głównych nieprzyjaciół sąsiednich, łupiących Carstwo i porywających corocznie setiny rodzin. Lezgińczycy Dżaro-Biełakańscy i Chaństwo Handżyńskie, podbite zostały w 1803 i 1804 roku.

Cały kraj Zakaukazki składał się wówczas z drobnych władzców, opierających swą niezawisłość na bezsilności Persyi pod słabymi następcami potężnego Nadir-Szacha. Równi prawie między sobą co do siły, w ciągłych zostawali zatargach, i czuli, że nie obejdą się bez zawisłości od jakiego bądź silnego państwa. Jak tylko więc w kraju zjawiła się samobytna i sprężysta siła, wnet chwiejąca się władzca Chanów i innych naczelników, zaczęła sama u niéj szukać opieki i obrony. Tym sposobem Mingrelia, Imerecya, Chaństwa: Karabagskie, Szekińskie, Szyrwańskie i Sułtaństwo Szuragielskie, dobrowolnie przeszły w poddaństwo Rossyi, zatwierdzone poprzedniemi traktatami, z pozostawieniem ich przy dawnych prawach. Derbent, Baka i Kuba poddały się dobrowolnie, po ucieczce do Persyi Chanów, obawiających się kary za zabicie pod Baką Jenerała *Cicianowa*, Głównodowodzącego w Gruzyi.

Tym więc sposobem, przy takich okolicznościach krajowych, Rossya do 1808 roku zajęła wszystkie prowincye, rozciągające się od pasma gór Kaukazkich do Kury, i od morza Czarnego do Kaspijskiego. Zostawiała ona

23 Августа.

Депутація палаты перовъ представила вчера Королю отвѣтный адресъ на тронную рѣчь. Король отвѣтствовалъ весьма милостиво на этотъ адресъ, увѣряя, что пока провидѣніе продлитъ жизнь его, онъ будетъ посвящать ее соблюденію народныхъ учрежденій и огражденію всѣхъ правъ Французовъ, а равно развитію благосостоянія Франціи.

— Съ острова Гаити получено донесеніе о возстановленіи тамъ порядка и спокойствія. Президентъ Рише изъявилъ благодарность начальнику флота, за убѣжденіе французскаго генеральнаго консула возвратиться на островъ. Кажется, что снова начнутся переговоры о уплатѣ долга.

— Преступникъ Гаври просилъ чтобы защита его ввѣрена была г-ну Беррье, но онъ, разсмотрѣвъ его дѣло, отказался отъ защиты, которую принялъ на себя адвокатъ Барашъ.

— Говорятъ, будто бы послали въ Африку за сыномъ Гаври, который будетъ допрашиваемъ, по дѣлу своего отца.

— Въ продолженіе нѣсколькихъ уже дней, въ Парижѣ господствуетъ большая смертность. Третьяго дня изъ полиціи выдано 280 билетовъ для погребенія умершихъ. Погребальное управленіе едва могло удовлетворить всѣ требованія.

24 Августа.

Король заказалъ для версальскаго музея статую маршала Вале, которая будетъ исполнена ваятелемъ Радомъ.

— Графу парижскому исполнилось сегодня 8 лѣтъ отъ рожденія. Юный принцъ можетъ уже свободно объясняться по-французски, по-нѣмецки и по-италіански.

— Палата депутатовъ еще до сего времени не кончила разсмотрѣнія полномочій; сегодня происходили жаркія пренія на счетъ допущенія нѣкоторыхъ членовъ къ должностямъ.

— Въ числѣ лицъ, получившихъ серебряныя медали отъ общества поощренія учителей элементарныхъ школъ, особенное вниманіе обращаетъ на себя г-жа Рокка, урожденная Рамбюто, дочь сенскаго префекта Дама эта, овдовѣвъ на 30 году своей жизни, и имѣя значительный доходъ, единственно по побужденію христіанской любви къ ближнимъ, посвятила себя обученію бѣдныхъ дочерей простолюдиновъ; выдержавъ испытаніе въ Сорбонѣ, получила патентъ на званіе учительницы, послѣ чего учредила въ общинѣ Рамбюто училище, для 82 дѣвицъ, которымъ съ того времени преподаетъ науки, и изъ коихъ 22 содержитъ на собственномъ иждивеніи.

Dnia 23 sierpnia.

Wielka deputacya Izby Parów złożyła wczoraj wieczorem Królowi adress odpowiedzi na mowę tronową. Król odpowiedział nań nader łaskawie, zapewniając, że dopóki Opatrzność zachowa go przy życiu, dopóty poświęcać je będzie wiernemu zachowaniu instytucyi kraju i rękojmi praw wszystkich Francuzów, jako też spokojnemu rozwijaniu pomyślności i dobrego bytu Francyi.

— Donoszą z Hajti, że porządek i spokojność znowu na tę wyspę zawitały. Prezydent Riché podziękował dowódzcy floty, że skłonił do powrotu Jeneralnego Konsula francuzkiego. Zdaje się, że powtórnie rozpoczęte zostaną układy o spłatę długu.

— Józef Henry życzył sobie by P. Berryer bronił jego sprawy, lecz tenże, rozpatrzywszy się w jego aktach, odmówił mu tego. Adwokat P. Barache przyjął obronę winowajcy.

— Słychać, że posłano do Afryki po syna Henry, który ma być słuchany jako świadek, w processie swego ojca.

— Od kilku dni panuje wielka śmiertelność w Paryżu; onegdaj meldowano do biura 280 zmarłych. Administracya pogrzebów zaledwie mogła wystarczyć w zadosyćuczynieniu wszystkim żądaniom.

Dnia 24 sierpnia.

Król obstalował dla muzeum Wersalskiego posąg Marszałka Valée. Snycerz Rade otrzymał polecenie wykonać dzieło w wielkości naturalnéj.

— Izba Deputowanych jeszcze nie ukończyła rugów; na dzisiejszém posiedzeniu toczyły się żywe spory względem przypuszczenia niektórych członków.

— Hr. Paryża rozpoczyna dzisiaj dziewiąty rok życia swego. Młody Xiążę mówi już dobrze po francuzku, po niemiecku i po włosku.

— Między osobami, które otrzymały medal srebrny od towarzystwa zachęcania nauczycieli elementarnych, ściąga uwagę imię pani de Rocca, z domu Rambuteau, córki Prefekta Sekwany. Dama ta, owdowiawszy w wieku lat 30, ze 40,000 fr. dochodu, wiedziona jedynie chrześciańską miłością bliźnich, poświęciła się nauczaniu ubogich dziewcząt z pospólstwa, i po zdaniu examinu w Sorbonie, otrzymawszy dyplomat nauczycielski, założyła w gminie Rambuteau szkółkę, mieszczącą 82 dziewcząt, którym sama wykłada nauki, i z których 22 utrzymuje na własnym koszcie.

владѣтелей при ихъ правахъ, съ взиманіемъ ничтожныхъ даней, которыя служили по мѣстному обычаю только выраженіемъ ихъ зависимости. Опирая же границы свои на моря Черное и Каспійское и сильную крѣпость Шушу въ Карабахскомъ Ханствѣ, имѣла въ виду: доставить легчайшее сообщеніе съ Россіею, для снабженія войскъ, обезпечивающихъ Грузію, всѣмъ нужнымъ, открыть пути для ея торговли и промышлености, а владѣя Шушею, только въ восьмидесяти верстахъ отстоящею отъ границъ Персіи, держать ее тѣмъ въ страхѣ, еслибъ она вздумала силою оружія возвратить себѣ провинціи, нѣкогда бывшія въ ея владѣніи.

Впослѣдствіи, послѣ войнъ Персидской и Турецкой, 1826 и 1829 годовъ, тѣ же самыя побужденія опереть границы на сильно укрѣпленные пункты, заставили Россію удержать въ своей власти завоеванныя крѣпости, Эриванскую и Ахалцыхскую.

Такимъ образомъ составилось владѣніе Россіи за Кавказомъ, въ томъ видѣ, въ которомъ оно теперь находится. Но между границами Закавказья и Имперіи, на самой чертѣ, природою поставленной между ними, существовали непріятели, съ которыми Россія должна была вести безпрерывную войну.

Горскія племена, обитающія съ сѣверо-восточной стороны Кавказскаго хребта, духа воинственнаго, но бѣдные дарами природы, не имѣя промышленности, жили легчайшимъ способомъ къ пропитанію— грабежемъ сосѣдей. Слабѣйшіе и угнетенные, какъ мы уже сказали, часто пользовались безвозмездною за-

władzców przy ich prawach, pobierając tylko małą daninę, która według zwyczaju miejscowego, była oznaką ich zależności. Opierając zaś swe granice o morza Czarne i Kaspijskie, oraz o Szuszę, silną warownię w Chaństwie Karabachskiem, miała na widoku: otworzenie łatwiejszéj z Rossyą kommunikacyi, dla opatrzenia we wszelkie potrzeby wojsk Gruzyą zasłaniających, otworzenie drogi dla jéj handlu i przemysłu; i nareszcie, mając Szuszę, o 80 wiorst tylko odległą do granic Persyi, trzymanie téj ostatniéj na wodzy, jeśliby się kusiła odebrać orężem prowincye, niegdyś w jéj posiadaniu będące.

Następnie, po wojnach Perskiéj i Tureckiéj, w roku 1826 i 1829, też same pobudki, aby oprzeć swe granice o silnie obwarowane punkta, skłoniły Rossyą do zatrzymania przy sobie zdobytych twierdz: Erywańskiéj i Achałcychskiéj.

Tak-to powstało władztwo Rossyi za Kaukazem, w téj postaci, w jakiéj się znajduje obecnie. Ale między granicami Zakaukazu i Cesarstwa, na samym kresie, przez naturę między niemi położonym, istnieli nieprzyjaciele, z którymi Rossya miała wieść wojnę bezustanną. Plemiona górali, zamieszkujące północno-wschodnią stronę pasma Kaukazkiego, ożywione duchem wojennym, lecz skąpo uposażone od natury, bez przemysłu, utrzymywali się najłatwiejszym sposobem, rabunkiem sąsiadów. Słabsi i uciśnieni, jak to już wspomnieliśmy, często korzystali z bezinteresownéj obrony Rossyi. Ale kiedy te obowiązki, przez nią przyjęte, stały się ciągłemi, a nieprzyjacielskie

Англія

Лондонъ, 19 Августа.

Королева, принцъ Альбертъ и дѣти Ея Величества отправились изъ Осборнгоуза на прогулку по морю, и завтра прибудутъ въ Плимутъ.

— Лордъ Брумъ и нѣсколько другихъ членовъ верхней палаты подали протестъ противъ билля о сахарѣ.

— Изъ Дублина сообщаютъ: О'Коннель прибылъ обратно въ здѣшній городъ, для разсмотрѣнія положенія репилеровъ, послѣ отдѣленія приверженцевъ Юной Ирландіи. Не смотря на эту потерю, партія его, нисколько не ослабѣла, но напротивъ, по причинѣ отложенія этихъ безпокойныхъ умовъ, кои всего хотѣли достичь силою оружія, положеніе О'Коннеля сдѣлалось менѣе затруднительно. Въ то же время онъ получилъ надежду на подкрѣпленіе, по причинѣ присоединенія многихъ лицъ, имѣющихъ значительное вліяніе, кои объявили себя въ пользу кроткихъ мѣръ, и которыя нынѣ усердно содѣйствуютъ ему въ обезпеченіи торжества его примирительной политикѣ. По письму, напечатанному въ *Morning-Post*, О'Коннель постоянно сообщается съ домомъ ирландскаго лорда намѣстника, съ коимъ имѣетъ тайныя свиданія. Утверждаютъ, что онъ сблизился съ министерствомъ, и обязался прекратить свои дѣйствія въ пользу репилеровъ.

— Здѣшній совѣтъ общества воздержанія, послѣ пятикратнаго ежедневнаго собранія, и послѣ одного публичнаго засѣданія въ Ковентгарденѣ, кончилъ уже свои совѣщанія, въ коихъ участвовали члены большей части европейскихъ государствъ, и другихъ частей свѣта. На послѣднемъ собраніи утвержденъ адресъ къ владѣтелямъ винокуренъ, коимъ они приглашаются, чтобы промышленность свою, производящую пагубное вліяніе на общество, совершенно прекратили. Въ заключеніе утверждено постановленіе, въ коемъ совѣтъ выражаетъ свое убѣжденіе въ безнравственности производства, продажи и употребленія хмѣльныхъ напитковъ, и сверхъ сего опредѣлено привести въ исполненіе проектъ образованія „Общества воздержанія для всего міра,“ коль скоро составится необходимый для сего капиталъ.

— 15-го числа с. м., въ Эдинбургѣ происходило торжественное открытіе монумента Вальтеръ Скотта, воздвигнутаго на счетъ суммы, собранной по подпискѣ. Несмѣтные толпы народа, всѣ мѣстныя власти и множество прибывшихъ иностранцевъ, воздали при семъ случаѣ заслуженную честь памяти сего безсмертнаго Шотландскаго писателя. Послѣ многихъ приличныхъ торжеству рѣчей, въ коихъ описывались литературныя и публичныя заслуги, и семейныя добродѣтели покойнаго, коими при жизни снискалъ всеобщую любовь и почтеніе своихъ соотечественниковъ; послѣдовало открытіе и освященіе памятника. Въ 6 часовъ по полудни, блистательный обѣдъ въ музыкальной залѣ, заключилъ сіе торжество. Статуя, почитающаяся превосходнѣйшимъ произведеніемъ рѣзца знаменитаго ваятеля, Г. Стиля, изъ бѣлаго карарска-

Anglia.

Londyn, 19 sierpnia.

Królowa z Xięciem Albertem i dziećmi swemi wypłynęła z Osbornhouse na małą wycieczkę po morzu. Rodzina Królewska stanie jutro w Plymouth.

— Lord Brougham i kilku innych członków Izby Parów ogłosili protestacyą przeciw bilowi o cukrze.

— Z Dublina piszą: O'Connel powrócił do tutejszego miasta, aby odbyć przegląd stanu Repealów, po odłączeniu się stronników młodéj Irlandyi. Z tém wszystkiém stronnictwo jego nie zostało wcale przez ten ubytek osłabione, i owszem, przez odłączenie się tych niespokojnych umysłów, którzy chcieli wszystko osiągnąć siłą oręża, położenie O'Connella stało się mniéj trudném. W tymże czasie pozyskał on pożyteczne wsparcie w przyłączeniu się wielu, znaczny wpływ mających osób, które się oświadczyły za środkami spokojnemi, i które czynnie go teraz wspierają, aby zapewnić tryumf pojednawszéj polityce jego. Według korrespondenta gazety *Morning-Post*, O'Connell jest w ciągłéj korrespondencyi z pałacem Lorda Namiestnika Irlandyi, z którym się często widuje potajemnie. Utrzymują, że porozumiał się z ministerstwem, i zobowiązał się do zaprzestania agitacyi na korzyść Repealu.

— Tutejsza konferencya towarzystwa wstrzemięźliwości, po pięciokrotném codzienném zgromadzeniu, i po jedném posiedzeniu publiczném w teatrze Coventgarden zakończyła obrady, w których mieli udział członkowie z większéj części krajów Europy, i kilku z innych części świata. Na ostatniém zgromadzeniu uchwalono adress do fabrykantów wódek i likierów, w którym są wezwani, aby przedsięwzięć swoich, zgubny wpływ na społeczność ludzką wywierających, zaniechali. W końcu przyjęto również uchwałę, przez którą konferencya wynurza swe przekonanie o niemoralności fabrykacyi, sprzedaży i używaniu upajających napojów, oraz postanawia przywieść do skutku plan utworzenia „związku wstrzemięźliwości dla całego świata“ jak tylko na ten cel uzbierane zostaną potrzebne fundusze.

— Dnia 15 t. m. odbył się w Edymburgu uroczysty obrzęd odsłonięcia posągu Waltera-Scotta, wzniesionego ze składek publicznych. Niezliczone tłumy ludu, wszystkie miejscowe władze i mnóstwo przybyłych zewsząd cudzoziemców, oddali przy téj okoliczności zasłużony hołd pamięci tego nieśmiertelnego wieszcza Szkocyi. Po wielu stosownych mowach na cześć jego, wymieniających kolej już to literackie i publiczne zasługi, już familijne i społeczne cnoty zmarłego, któremi za życia powszechną miłość i szacunek ziomków swoich pozyskał: nastąpiło odkrycie i poświęcenie pomnika. O godzinie 6-éj wieczorem, świetny obiad w sali muzycznéj przeplatany stosownemi pieśniami, zakończył uroczystości dnia tego. Sam posąg, uważany za arcydzieło dłóta sławnego rzeźbiarza, P. Steele, cały z białego Kararyjskiego marmuru, wyobraża Waltera-Scotta w postaci siedzącéj, w zamyśleniu i w chwili

---

щитою Россіи. Но когда эти обязанности, принятыя ею на себя, стали дѣлаться постоянными, а враждебныя дѣйствія горцевъ становились обширнѣе, а между тѣмъ сообщеніе съ Грузіею должно было обезпечить на прочномъ основаніи, то эти обстоятельства побудили Правительство постепенно сближать кордонную линію къ цѣпи Кавказа, и наконецъ оперетъ ихъ на природныя преграды: Терекъ, Малку и Кубань. По всей это пространной линіи закипѣло многочисленное поселеніе, и какъ цѣль ихъ устройства была огражденіе внутреннихъ предѣловъ Россіи, то возникли безпрестанныя хищничества и грабежи со стороны горцевъ, и всегда готовый отпоръ и наказаніе за ихъ дерзость со стороны поселенцевъ. Ущелія горъ Кавказа глубоки, отроги его, расширяющіеся подходя къ Каспійскому морю, заключаютъ въ себѣ многочисленныя, дикія и воинственныя племена, обитающія въ мѣстахъ неприступныхъ. Для прекращенія ихъ набѣговъ и для быстраго подаянія помощи тѣмъ племенамъ, которыя издавна пользовались нашей защитой, принято было системою строить крѣпости на важнѣйшихъ военныхъ пунктахъ, находящихся, такъ сказать, въ сердцѣ непокорныхъ обществъ. Много было препятствій къ исполненію этого плана, и хотя цѣль была достигнута, но не совсѣмъ могла покорить и безоружить хищныя общества.

(*Окончаніе впредь*).

działania Górali poczęły się szerzyć; obok zaś tego, gdy kommunikacyą z Gruzyą wypadało oprzéć na stałéj podstawie; wtedy te okoliczności skłoniły rząd do stopniowego zbliżania linii kordonowéj ku łańcuchowi Kaukazu, i nakoniec do oparcia jéj o naturalne granice: Terek, Małkę i Kubań. Na całéj téj obszernéj linii wzniosły się liczne osady, a że celem ich założenia było ochronienie wewnętrznych granic Rossyi, wynikły stąd bezustanne łupieże i rabunki ze strony Górali, a gotowy odpór i kara za ich zuchwalstwo ze strony osadników. Wąwozy gór Kaukazkich są głębokie; ich odnogi, rozszerzające się ku morzu Kaspijskiemu, kryją w sobie liczne, dzikie i wojownicze plemiona, zamieszkujące miejsca niedostępne. Dla ukrócenia ich najazdów, i dla udzielania prędkiéj pomocy tym plemionom, które od dawna doznawały naszéj opieki, przyjęto za systemat wznosić twierdze na ważniejszych punktach wojennych, leżących, można powiedzieć, w sercu gmin nieukorzonych. Wiele było przeszkód do wykonania tego planu, i chociaż cel osiągnięto, nie zupełnie jednak udało się podbić i rozbroić gminy łupiezkie.

(*Dokończenie nastąpi*).

го мрамора, представляетъ Вальтеръ Скотта сидящимъ, погруженнымъ въ мысли, съ книгою или рукописью въ рукѣ. У ногъ лежитъ вѣрная его собака, которая обыкновенно сопровождала его во всѣхъ поѣздкахъ. Кромѣ художественныхъ качествъ статуи, жители Эдинбурга восхищены также поразительнымъ сходствомъ лица и осанки любимаго ихъ писателя, истинное изображеніе коего живетъ еще въ сердцахъ и памяти всѣхъ.

21 Августа.

Королева продолжаетъ свою поѣздку по Проливу. Третьяг дня, Ея Величество вышла на берегъ въ Портлендѣ, куда Королевская яхта принуждена была зайти по причинѣ дурной погоды.

— Канцлеръ казначейства предложилъ проектъ билля объ учрежденіи отдѣленія желѣзныхъ дорогъ, состоящаго изъ пяты членовъ, Предсѣдатель сего отдѣленія, избираемый изъ среды членовъ верхней или нижней палаты, будетъ получать содержаніе отъ казны, и наравнѣ съ членами кабинета будетъ смѣняемъ. Два члена будутъ пожизненные, а два избираемы, изъ числа чиновниковъ министерста. Г. Гринъ потребовалъ, чтобы отдѣленію сему подчинено было управленіе дорогъ и мостовъ.

— Лондонскій лордъ-меръ давалъ вчера обычный обѣдъ для министровъ, Собраніе сіе не имѣло политическаго характера, потому что лордъ-меръ, принадлежащій къ партіи тори, считается оппозиціонеромъ кабинета.

— Въ Портсмутѣ производили на дняхъ опыты надъ желѣзными судами, до какой степени они могутъ противостоять непріятельскимъ ядрамъ. Изъ опытовъ сихъ оказалось, что пушечныя ядра не только одинъ но оба бока весьма часто пробивали, чѣмъ и подвергали суда потопленію.

Италія.

Римъ, 8 Августа.

— Кардиналъ Джицци уже выздоровѣлъ, и сегодня вступилъ въ должность, по званію статсъ-секретаря, о чемъ извѣстилъ чужестранныхъ представителей и разныя правительственныя власти.

— Кардиналъ Массимо наименованъ главнымъ начальникомъ конгрегаціи, по постройкѣ дорогъ и мостовъ.

— Третьяго дня Папа собралъ конгрегацію кардиналовъ, въ которой происходило совѣщаніе о введеніи новаго уголовнаго кадекса. Теперь наряжена будетъ коммисія, въ которую назначены будутъ многіе изъ здѣшнихъ юристовъ

— Изъ Неаполя получено здѣсь извѣстіе, что газета наша *Diario di Roma* тамъ нынѣ запрещена. Сіе запрещеніе нисколько не уменьшитъ недоразумѣній, господствующихъ между Римомъ и Неаполемъ, въ слѣдствіе предпринятыхъ нашимъ правительствомъ реформъ. Неаполитанскія границы со стороны церковной области нынѣ тщательнѣе оберегаются, чѣмъ когда либо. Посылка курьеромъ между Неаполемъ и Вѣною также необыкновенно часта.

— Его Святѣйшество,—какъ положительно утверждаютъ, — желалъ бы какъ можно скорѣе предпринять постройку двухъ главныхъ желѣзныхъ дорогъ: въ Терачину (къ Неаполю) и въ Анкону; но съ одной стороны препятствуетъ исполненію сего плана недостатокъ въ національныхъ инженерахъ, а съ другой— гордость римскаго народа, ненавидящаго подобныя работы. Приглашать же иностранныхъ инженеровъ запрещаетъ также римское національное тщеславіе, а принять неаполитанскихъ рабочихъ, значило бы увеличить издержки предпріятія. Между тѣмъ, въ скоромъ времени многіе способные люди посланы будутъ въ Англію для основательнаго изученія этого рода построекъ. Если бы между Римомъ и Наполемъ существовало доброе согласіе, то по крайней мѣрѣ дорога въ Неаполь была бы скоро устроена.

— Донъ Мигуэль, который до сихъ поръ жилъ въ Альбано, получая изъ папской казны денежное пособіе, выѣхалъ въ Порто д'Анзи, чтобы оттуда отправиться моремъ въ Португалію, съ цѣлію содѣйствовать тамошнему движенію въ его пользу.

— 7-го числа, послѣ засухи, продолжавшейся четыре мѣсяца, прошелъ здѣсь наконецъ дождь, который однако, вмѣсто охлажденія атмосферы, повидимому, еще болѣе усилилъ жаръ. Жаръ въ прошломъ

natchnienia, trzymającego w ręku xiążkę czy rękopism. U stóp leży wierny pies jego. który mu towarzyszył zwykle w poetyckich wycieczkach po kraju. Oprócz artystycznych zalet posągu, mieszkańcy Edymburga zachwyceni są również uderzającém podobieństwem twarzy i postaci ulubionego swojego wieszcza, którego świeży jeszcze obraz żyje w sercach i pamięci wszystkich.

Dnia 21 sierpnia.

Królowa odbywa ciągle podróż po kanale. Onegdaj wylądowała w Portland, gdzie jacht dla niepogody zmuszony był zarzucić kotwicę.

— Kanclerz Izby Skarbowéj wniósł bil, w celu utworzenia osobnego biura „Dróg żelaznych", złożonego z pięciu członków. Prezes biura, wybrany z członków Izby Wyższéj lub Niższéj, płacę z funduszów rządowych pobierać i równie z członkami gabinetu zmieniać się będzie. Dwaj członkowie mają być płatni dożywotnie, zaś dwaj inni wybrani będą z grona gabinetu. P. Greene żadał, ażeby pomienionemu urzędowi oddano także zarząd dróg i mostów.

— Lord Mer dawał wczoraj zwykły obiad dla Ministrów. Biesiada ta wszakże nie miała charakteru politycznego, gdyż Lord-Mer jako Torys jest przeciwnikiem gabinetu.

— W Portsmouth robiono w tych dniach doświadczenia, o ile żelazne okręty opierać się mogą kulom działowym. Z doświadczeń tych okazało się, że kule działowe nie tylko jeden, ale obadwa boki w najliczniejszych przypadkach przeszywały, a tém samém bezzwłócznie zatapiały okręt.

Włochy.

Rzym, 8 sierpnia.

Kardynał Gizzi, przyszedłszy już do zdrowia, objął dziś swoje urzędowanie jako jedyny Sekretarz Stanu, i zawiadomił o tém wszystkich obcych Reprezentantów i różne władze rządowe.

— Kardynał Massimo mianowany został Jeneralnym Prefektem Kongregacyi budowy dróg i mostów.

— Onegdaj zgromadził Papież Kongregacyą Kardynałów, na któréj naradzano się względem zaprowadzenia nowego kodexu kryminalnego. Dalsze roztrząsanie téj rzeczy, ma być poruczone osobnéj komissyi, do składu któréj należeć mają najznakomitsi tutejsi adwokaci i juryści.

— Z Neapolu nadeszła tu wiadomość, że nasza gazeta *Diario di Roma* została tam zakazaną. Zakaz powyższy nie zmniejszy bynajmniéj nieporozumienia, panującego między Rzymem i Neapolem, w skutek nowych reform, przez rząd nasz przedsiębranych. Granice Neapolu od strony Państwa Kościelnego ostrzéj są teraz niż dawniéj strzeżone. Bieg gońców między Neapolem a Wiedniem, częstszy też jest teraz niż kiedy.

— Zapewniają, że Papież chciałby widzieć jak najprędzéj przedsięwziętą budowę dwóch głównych dróg żelaznych: do Terracina (ku Neapolowi) i do Ankony; atoli przedsięwzięciu temu stoi na przeszkodzie z jednéj strony brak Inżynierów Rzymskich, z drugiéj duma ludu Rzymskiego, nienawidzącego tego rodzaju robót. Sprowadzać obcych inżynierów nie dozwala także uczucie narodowości Rzymskiéj, a przyjęcie robotników Neapolitańskich do budowy téj drogi, niezmiernie wieleby kosztowało. Wkrótce zatém mają być wysłani do Anglii zdolni ludzie, w celu obeznania się tam z tą budową. Gdyby między Rzymem a Neapolem istniało dobre porozumienie, przynajmniéj droga do stolicy Neapolitańskiéj dałaby się rychléj zbudować.

— Don Miguel, który dotychczas mieszkał w Albano, utrzymując się ze wsparcia pobieranego ze skarbu Papiezkiego, udać się miał z Albano do Porto d'Anzi, zkąd zamierzał odpłynąć do Portugalii, dla wspierania tamecznych powstańców w swéj sprawie.

— Po cztéro miesięcznéj suszy, spadł tu nareszcie dnia 7-go deszcz obfity, połączony z grzmotami, ale zamiast ochłodzenia się przez to atmosfery, zdaje się, że upały jeszcze się bardziéj powiększyły. W upłynionym miesiącu

мѣсяцѣ семь разъ былъ больше 27° р., а 5-го Августа доходилъ до $29^2/_3$° градусовъ. Надобно замѣтить, что эти наблюденія дѣланы на обсерваторіи римскаго коллегіума, значитъ въ нѣсколькихъ сотняхъ футовъ отъ земли; изъ этого можно заключить, какому жару Римляне подвергаются въ домахъ и на улицахъ.

9 Августа.

На этихъ дняхъ Папа казался не столь бодрымъ, какъ прежде, и это обстоятельство заставило Римлянъ думать, что Его Святѣйшество нездоровъ. По сему поводу распространился въ Римѣ ужасъ: всѣ поражены были печалію и скорбію. Однако кажется, что сильные жары, а еще болѣе бремя занятій, которымъ Папа предается съ постояннымъ рвеніемъ, были причиною его изнеможенія, которое, вѣроятно, скоро пройдетъ. Если бы однако постигло Его Святѣйшество какое либо несчастіе, то никто не былъ бы въ состояніи разувѣрить народъ, что это случилось естественнымъ образомъ, и тогда горе тому или тѣмъ, на коихъ пала бы малѣйшая тѣнь подозрѣнія въ этомъ отношеніи.

— Не смотря на то, что изданное прежнимъ правительствомъ запрещеніе,—ученымъ церковной области присутствовать на конгрессѣ италіянскихъ ученыхъ, не уничтожено нынѣ особымъ постановленіемъ; однако нѣтъ ни малѣйшаго сомнѣнія въ томъ, что правительство не будетъ имъ дѣлать въ этомъ отношеніи никакихъ препятствій, и молчаніемъ дозволитъ имъ выѣздъ. Объявленныя Піемъ IX начала, относительно вещественныхъ и умственныхъ успѣховъ оправдываютъ эту надежду. Сверхъ сего, вѣрнѣйшимъ подтвержденіемъ этой надежды, можно считать статью, напечатанную на дняхъ въ *Diario di Roma*, въ коей сообщаютъ, что подобнаго рода конгрессъ италіянскихъ ученыхъ имѣетъ собраться въ нынѣшнемъ году въ Генуѣ. Между тѣмъ всѣ здѣшніе ученые, и даже тѣ, которые были преслѣдуемы въ прежнее царствованіе за политическій образъ мыслей, и жили до сихъ поръ въ неизвѣстности и бездѣйствіи, дѣлаются участниками милостей Пія IX. Изъ числа ихъ, Его Святѣйшество пожаловалъ профессору греческаго языка, при здѣшнемъ университетѣ, и со трудику Бунзена въ большомъ сочиненіи о Римѣ, Эмилю Сарти, равно какъ болонскому профессору Вентуролли, извѣстному по классическимъ сочиненіямъ о способахъ осушенія понтинійскихъ болотъ, орденъ св. Григорія. Равно освобожденный нынѣ изъ заточенія, къ коему былъ приговоренъ пожизненно, знаменитый болонскій адвокатъ *Galetti*, получивъ аудіенцію у Папы, поднесъ Его Святѣйшеству написанное имъ въ заточеніи разсужденіе объ учрежденіи закладныхъ на недвижимое имѣніе, при чемъ получилъ большую золотую медаль, вмѣстѣ съ кроткимъ наставленіемъ, чтобы отнынѣ свои способности, коими Богъ надѣлилъ его, употреблялъ для блага своихъ соотечественниковъ, и содѣйствовалъ успокоенію умовъ и сохраненію общественнаго спокойствія. Извѣстный начальникъ послѣдняго возмущенія въ Римини, Рензи, удостоился чести, послѣ выпуска изъ заточенія, быть на аудіенціи у Его Святѣйшества, при чемъ, равно какъ и *Galetti*, будучи разтроганъ милостивымъ пріемомъ, только слезами и рыданіемъ у ногъ Папы былъ въ состояніи изъявить Ему свою благодарность.

— Кардиналъ Ламбрускини, который за нѣсколько предъ симъ дней прибылъ было обратно въ Римъ на непродолжительное время, нынѣ отправился въ свое помѣстье, гдѣ остальную жизнь свою предполагаетъ провесть въ спокойствіи и уединеніи отъ міра.

Неаполь, 11 Августа.

Постоянные жары, продолжающіеся уже четыре недѣли, безъ дождя, и доходящіе до 27 градусовъ, уже повлекли за собою самыя пагубныя послѣдствія. Въ самыхъ отдаленныхъ провинціяхъ королевства недостатокъ въ пастбищахъ для скота весьма чувствителенъ, и множество мельницъ пріостановилось, по недостатку воды. многіе изъ здѣшнихъ жителей переселяются въ мѣста, гдѣ нѣтъ надобности покупать воду. Везувій снова началъ извергать значительное количество лавы. Ночью, съ 8-го на 9-е число, городъ нашъ потерпѣлъ весьма сильное землетрясеніе, продолжавшееся нѣсколько секундъ. Тоже случилось и въ Кастелламарѣ. Письма изъ Ливорно сообщаютъ, что и тамъ ощущено было сильное землетрясеніе.

Lipcu mieliśmy 7 razy przeszło 27 stopnia a d. 5 sierpnia $29\frac{2}{3}$. Zważywszy, że obserwacye te były robione w Obserwatoryum (*Specola*) Kollegium Rzymskiego, o kilka set stóp nad powierzchnią ziemi, wystawić więc sobie można, jakie gorąco było w domach i na ulicach.

Dnia 9 sierpnia.

W tych dniach Papież zdawał się bydź mniéj czerstwy i ożywiony, jak zwykle, a lud, który, rzec można, czuwa nad każdą jego sekundą, wziął to za oznakę niezdrowia. Paniczny przestrach rozszedł się po Rzymie: smutek i przerażenie ogarnęły wszystkich. Zdaje się wszakże, iż nadzwyczajne skwary, a bardziéj jeszcze uciążliwa praca około spraw publicznych, któréj się Pius IX bez wytchnienia oddaje, były jedynie powodem tego chwilowego osłabienia, które pewnie rychło przeminie. Gdyby jednakże jakie ludzkie nieszczęście dotknąć miało jego osobę, żadna siła na świecie nie byłaby w stanie przekonać ludu, iż to się stało naturalnym sposobem; a wtenczas biada temu lub tym, na którychby padł najmniejszy cień posądzenia w tym względzie.

— Chociażby wydany za przeszłego Pontyfikatu zakaz odwiedzania przez uczonych Państwa Rzymskiego, zbierającego się co roku kongressu uczonych włoskich, nie został teraz wyraźnie cofnięty; to przecięż niema najmniejszéj wątpliwości, że rząd żadnych im w tym względzie przeszkód stawić nie będzie, i milczeniem na ich wyjazd zezwoli. Objawione wyraźnie przez Piusa IX zasady, względem tak materyalnych jako i umysłowych postępów, usprawiedliwiają tę nieomylną nadzieję; prócz tego, za najlepsze jéj potwierdzenie uważać można artykuł, umieszczony w tych dniach w *Diario di Roma*, a w którym tenże dziennik, po raz piérwszy, donosi, iż podobnego rodzaju kongress uczonych włoskich, zgromadzić się ma w tym roku w Genui. Tymczasem wszyscy uczeni tutejsi, ci nawet, którzy za przeszłych rządów, z powodu swych zdań politycznych, byli usunieni od obowiązków i zostawali w cieniu i bezczynności, doznają łask i uprzejmości Piusa IX. Między innymi, Professor języka greckiego w Uniwersytecie tutejszym i współpracownik Bunsena, w wielkiém dziele jego o Rzymie, *Emilio Sarti*, jako też Professor w Bolonii *Venturolli*, znany z klassycznych pism o sposobie osuszenia bagien Pontyńskich, otrzymali kawalerski krzyż orderu św. Grzegorza. Podobnież, uwolniony teraz z więzienia, na które był dożywotnie skazany, znakomity Bołoński Adwokat *Galetti*, na mianém posłuchaniu u Papieża, złożywszy mu wypracowany przez się w więzieniu traktat o sposobie urządzenia hypoteki, otrzymał od Ojca św. wielki medal złoty, wraz z łagodném upomnieniem, ażeby odtąd zdolności, któremi go Bóg obdarzył, obracał na dobro ziomków i kraju, i przyczyniał się do uspokojenia umysłów i utrzymania spokojności publicznéj. Wiadomy także, naczelnik ostatniego powstania w Rimini, *Renzi*, otrzymał po wyjściu z więzienia posłuchanie u Papieża, na którém, równie jak Galetti, wzruszony dobrotliwém przyjęciem, łzami tylko i łkaniem u stóp Ojca św. wdzięczność swoję był w stanie tłumaczyć.

— Kardynał Lambruschini, który przed kilku dniami wrócił był na czas krótki do Rzymu, wyjechał do posiadłości swoich w Sabinii, gdzie resztę dni w spokojności i oddaleniu od świata przepędzić zamierza.

Neapol, 11 sierpnia.

Ciągle trwająca od przeszło cztérech miesięcy susza, bez najmniejszego deszczu, przy upałach 27 stopniowych, pociągnęła już za sobą najgorsze skutki. W najodleglejszych częściach królestwa brakuje paszy dla bydła, i wiele młynów dla braku wody jest nieczynnych. Wielu tutejszych mieszkańców przenosi się w okolice, gdzie wody kupować nie potrzeba.— Wezuwiusz zaczął znowu wybuchać i wyrzucił znaczną ilość lawy.—W nocy z dnia 8 na 9 dało się tu czuć bardzo gwałtowne trzęsienie ziemi, które trwało kilka sekund. Toż samo i w Castellamare. Listy z Liworno donoszą o podobnym tamże wypadku.

— По донесеніямъ изъ Сициліи, на обширныхъ равнинахъ Катанеи и Лентини, съ самаго начала Марта по сіе время не было ни капли дождя; между тѣмъ какъ жары усилились до такой степени, что все высохло. Къ этому несчастію, въ исходѣ Мая, присоединился еще ужасный Сирокко, который совершенно уничтожилъ всякую надежду на жатву. 16 го Іюля, жаръ доходилъ до 50 градусовъ и былъ такъ силенъ, что всѣ листья съ деревъ опали. Винограники, сады и поля опустошены. Отъ сей страшной засухи произошелъ такой недсстатокъ въ водѣ, что мельницы не въ состояніи смолоть хлѣба, оставшагося отъ прежнихъ годовъ. Во многихъ мѣстахъ за деньги не льзя получить хлѣба, и бѣдные люди гибнутъ отъ голода. Во многихъ сицилійскихъ городахъ вспыхнули уже смятенія.

Лукка, 12 *Августа*.

Сегодня, въ первомъ часу по полудни, у насъ случились два ужасныя землетрясенія; послѣднее было сильнѣе перваго. Колоколъ на главной башнѣ зазвонилъ, всѣ домашніе калокольчики забренчали, множество печныхъ трубъ обрушилось, многіе высокіе домы повреждены, въ одномъ изъ городскихъ садовъ статуи упали съ своихъ пьедесталовъ, домашняя рухлядь была приведана въ безпорядокъ, но къ счастію, никто не лишился жизни.

Испанія.

Мадритъ, 14 *Августа*

10-го числа с. м, здѣшній англійскій Посолъ, Г. Бульверъ, получилъ изъ Лондона депешу, въ коей Лордъ Пальмерстонъ представляетъ необходимость скорѣе окончить вопросъ отношительно бракосочетанія Королевы, объявляя, что бракосочетаніе Королевы съ Инфантомъ Генрикомъ представляется лондонскому кабинету единственною спасительною мѣрою. Г. Бульверу предписано сіе мнѣніе Лорда Пальмерстона предложить оффиціальнымъ образомъ испанскимъ министрамъ. Того же числа здѣшнее правительство получило отъ своего посланника въ Парижѣ донесеніе, что сказанный Инфантъ имѣлъ въ Остендѣ совѣщаніе съ Гг. Олозагою, Линажемъ и другими приверженцами Эспартеро, послѣ чего, вопреки даннымъ ему наставленіямъ, отплылъ въ Англію. Присовокупляютъ даже, что Инфантъ сей намѣренъ, вмѣстѣ съ бывшимъ Регентомъ, отправиться оттуда въ Португалію, и съ помощію пребывающихъ тамъ испнаскихъ выходцевъ явиться съ оружіемъ въ рукахъ противъ мадритскаго правительства.

При такихъ обстоятельствхъъ, министерскія совѣщанія происходятъ весьма часто. Утверждаютъ, что министры представили англійскому посланнику, что Королева по прежнему желаетъ отдать свою руку такому Принцу, который по родственнымъ связамъ близокъ къ англійской Королевѣ, и пользуясь ея милостію можетъ полагаться на ея содѣйствіе. Англійскій посланникъ отправилъ сегодня курьера въ Лондонъ.

16 *Августа*.

Обѣ Королевы весьма ласково приняли Инфанта Дона Франциска д'Ассисъ. Пребываніе его въ Мадритѣ, не относится къ брачному союзу, хотя *Heraldo* поддерживаетъ его намѣренія.

— Въ *El Tiempo* утверждаютъ, что правительство пригласило Дона Генрика возвратиться въ Мадридъ.

— По увѣренію журнала *Espanol*, Инфантъ Донъ Францискъ получитъ чинъ генерала.

— Изъ Португаліи сообщаютъ, что тамъ въ сѣверныхъ провинціяхъ вспыхнуло новое возмущеніе въ пользу Донъ-Мигуэля, и что онъ провозглашенъ Королемъ въ Пезиди Ригосѣ. Правительство отправляетъ войска для умиренія возмутителей.

— Г. Саламанка выѣхалъ въ Лондонъ.

— Według doniesień z Sycylii, na obszernych równinach Katanei i Lentini, nie spadła ani kropla deszczu od początku Marca, upały zaś tak są gwałtowne, że cała roślinność zmarniała. Do tego, w ostatnich dniach Maja, powstał okropny sirocco, który całkiem zniszczył wszelką nadzieję zbiorów. Dnia 16 lipca doszedł upał do 50 stopni i działał tak silnie, że wszystkie liście z drzew poopadały Wszystkie winnice i ogrody oliwne, wszystkie pola zbożowe, są puste. Brak wody jest tak wielki, że nawet młyny nie mogą zemleć pozostałego z lat poprzednich zboża. Często więc nawet za pieniądze chleba dostać nie można. Następstwem tego jest głód okropny, skutkiem którego mnóstwo ubogich ludzi nędznie umiera, a w wielu miastach Sycylijskich wybuchły już rozruchy.

Lukka, 12 *sierpnia*.

Dziś o godzinie piérwszéj po południu, mieliśmy dwa okropna trzęsienia ziemi, z których drugie było mocniejsze. Dzwon na głównéj wieży uderzył, wszystkie domowe dzwonki zabrzękły, massa kominów runęła na ulice, wiele wysokich domów zostało uszkodzonych, a w jednym z ogrodów miejskich pospadały posągi z podstaw. Wewnątrz domów sprzęty podskakiwały z miejsca lub się wywracały, ale nikt szczęściem nie utracił życia.

Hiszpania.

Madryt, 14 *sierpnia*.

Dnia 10 b. m., tutejszy Poseł angielski, P. Bulwer, otrzymał z Londynu depeszę, w któréj Lord Palmerston przedstawia potrzebę jak najprędszego załatwienia kwestyi o małżeństwie Królowéj, oświadczając, że zaślubienie się Królowéj z Infantem Henrykiem, zdaje się być gabinetowi Londyńskiemu jedynym środkiem zaradczym. P. Bulwerowi polecono tę decyzyą Lorda Palmerston podać drogą urzędową do wiadomości Ministrów hiszpańskich. Tegoż samego dnia, rząd tutejszy otrzymał wiadomości od Posła swego w Paryżu, że wspomniony Infant miał w Ostendzie naradę z PP. Olozagą, Linage i innymi stronnikami Esparterego; poczém wbrew udzielonym mu ztąd poleceniom, odpłynął do Anglii. Dodają nawet, iż zamiarem jego jest, w połączeniu z byłym Rejentem, udać się ztamtąd do Portugalii, i za pomocą bawiących tam wychodzców hiszpańskich, wystąpić zbrojno przeciw Madryckiemu rządowi.

Wsród takich okoliczności, narady Ministrów odbywają się często bardzo. Utrzymują, że przedstawili Posłowi angielskiemu, iż życzeniem Królowéj jest, jak dawniéj tak i teraz, oddać swą rękę temu Xięciu, który przez związki pokrewieństwa bliskim jest Królowéj angielskiéj i może najzasadniejsze ma prawo liczenia na jéj względy i wsparcie. Poseł angielski wyprawił dziś gońca do Londynu.

Dnia 16 *sierpnia*.

Infant Don Francisco d'Assis, przybył wczoraj do Madrytu. Obie Królowe przyjęły go najuprzejmiéj. Pobyt jednak jego w Madrycie nie odnosi się do związków ślubnych, lubo *Heraldo* popiera najusilniéj kandydaturę tego Xięcia.

— *El Tiempo* utrzymuje, że rząd zaprosił Infanta Don Henryka z powrótem do Madrytu.

— Według dziennika *Espanol* Infant Don Franciszek ma być mianowany Jenerałem

— Z Portugalii donoszą, iż tamże w prowincyach północnych, wybuchło nowe powstanie w sprawie Don Miguela, i że tenże w *Pezo de Rigos*, Królem obwołany został. Rząd posyła wojsko dla poskromienia wichrzycieli.

— P. Salamanca, wyjechał do Londynu.

ВИЛЬНА. въ Тип. Ѳ. Гликсберга— Печ. позвол. 30. го Августа 1846 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ*.